

D ů v o d y:

Zboží bylo odevzdáno v říjnu 1918 dráze k dopravě. Bylo tedy povinností žalující, určití způsob odeslání s péčí řádného obchodníka na místě kupitelově t. j. v jeho smyslu a zájmu (čl. 344 obch. zák.). Jest známo, že v době odeslání byly krádeže na drahách zjevem nikoliv zvláštním. V této mimořádné době bylo pojištění zboží přímo příkazem nutnosti. Zvláště šlo-li o kůže. Povinnost tato prýští se z ustanovení čl. 344 obch. zák., a není rozhodno, že nařízení ze dne 16. října 1916, čís. 355 ř. zák. a ze dne 5. června 1918 čís. 195 ř. zák. o povinnosti této se nezmiňují. Žalující opomenula tuto opatrnost, pročež jí stihá zavinění, jehož následky jest jí nésti.

Čís. 379.

Závazek assignáta, jenž v době před odkolkováním bankovek přijal na území československého státu od cizozemského assignanta poukaz na výplatu v korunách na tomto území, dlužno posuzovati dle § 8 min. nařízení ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1920, Rv I 608/19.)

Firma Sch. a spol. v Budapešti dluhovala V-ovi na Král. Vinohradech z obchodního spojení 2.240 K, které poukázala firmě Sch. a spol. v Praze ku zaplacení žalobci, a to přípisem ze dne 4. února 1919 ohledně 1.040 K a přípisem ze dne 5. února 1919 ohledně zbytku 1.200 K. Dne 9. února 1919 dotázala se firma Sch. a spol. v Praze telefonicky V-a, jak s penízem 2.240 K má naložiti, načež jí tento opět telefonicky sdělil, že si pro poukázané peníze pošle. Když tak neučinil, vyzvala ho firma přípisem ze dne 18. února 1919, by jí sdělil, jakým způsobem mu poukázané peníze má doručiti. V. neodpověděl, nýbrž dostavil se dne 10. března 1919 k pokladně žalované firmy a žádal vyplacení 2.240 K v bankovkách československých, pokud se týče československým kolkem opatřených. Výplatu tuto firma odepřela, odvolávajíc se na poukaz budapeštské firmy, dle něhož měla vyplatiti žalobci 2.240 K, jimiž dle data obou dopisů (4. února a 5. února 1919) mohly býti míněny jen koruny bývalého rakousko-uherského státu, poněvadž tenkrát jiné měny vůbec nebylo. Proti žalobě V-ově, by firma Sch. a spol. v Praze byla uznána povinnou zaplatiti mu 2.240 K ve měně československé, namítla žalovaná, že jde o t. zv. dluh z ruky a že žalobce výplatu poukázaných peněz v tehdejší měně sám zneemožnil, pro peníze si nepřišel, a že žalovaná firma dle příkazu budapeštské firmy v jiné měně platiti nemohla. Dodatečného zmocnění k výplatě peněz v měně československé se jí nedostalo, ač se dopisem ze dne 19. května 1919 na budapeštskou firmu o další příkaz obrátila. Soud prvé stolice žalobě vyhověl. D ů v o d y: Obě strany doznaly souhlasně, že žalované firmě byl dán firmou Sch. a spol. v Budapešti dne 4. pokud se týče 5. února 1919 poukaz, by žalobci vyplatila dlužných 2.240 K a že poukaz ten přijali jak žalobce, jenž o něm byl vyrozuměn, tak i žalovaná firma a, že poukaz budapeštské firmy nebyl odvolán. Žalovaná firma zůstavila žalobci, by si pro poukázané peníze přišel, časově ho nijak neobmezivši, neboť ještě v dopise ze dne 18. února 1919 ponechává mu na vůli,

by sám volil, jakým způsobem mu mají býti peníze odevzdány. Žalobce nebyl tedy nikterak vázán, by si peníze vyzdvihl ještě před uplynutím doby pro okolkování bankovek (§ 3 ministerského nařízení ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n. do 9. března 1919), pročez, dostavil-li se pro peníze až dne 10. března 1919, kdy ve smyslu § 2 zákona ze dne 25. února 1919 čís. 84 sb. z. a n. a § 8 minist. nařízení z téhož dne čís. 86 sb. z. a n. jen bankovky okolkované měly nucený oběh, pokud se týče neokolkované přestaly býti zákonným platidlem, byl již dle § 905 obč. zák. oprávněn, žádati placení v bankovkách okolkováných, nehledíc ani k tomu, že dle § 3 citovaného min. nařízení veškeré závazky na území československého státu před okolkováním vzniklé, v korunové měně splatné, plniti se mohly jen v bankovkách okolkováných beze srážky. Žalovaná firma byla povinna, v těchto bankovkách platiti, ježto její závazek z poukazu, jí přijatého a budapeštskou firmou neodvolaného, oproti žalobci vzešel na území státu československého v době před okolkováním bankovek. O d v o l a c í s o u d potvrdil rozsudek první stolice v podstatě z týchž důvodů. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatelka má arcí pravdu v tom, že jednalo se zde o poměr zmocnitelský. Zapomíná však, že i poukaz je zmocněním a to zmocněním jednak asignáta k tomu, by vlastním jménem nebo na účet asignanta plnil asignatáři, jednak zmocněním asignatáře k tomu, by vlastním jménem nebo na účet asignanta přijal plnění od asignáta (§ 1400 obč. zák. v doslovu § 176 III. dílčí novely a důvodová zpráva k tomuto zákonnému předpisu). Tento obsah vykazují nade vši pochybnost jednak dopisy firmy Sch. a spol. v Budapešti žalované firmě ze dne 4. a 5. února 1919, jednak dopis žalované firmy žalobci ze dne 18. února 1919, aniž by dále pro podstatu věci na tom záleželo, v jaké slovní roucho onen věcný obsah byl přioděn (čl. 278 obch. zák.). Tímto svým obsahem vyhranila se zmocňovací smlouva ve zvláštní svůj útvar, jenž v zákoně došel zvláštní úpravy jakožto právní stav poukazu (asignace). Dotyčné zákonné předpisy jsou proto směrodatny pro rozsouzení této rozepře. Žalovaná firma, jak obě předchozí stolice správně dolíčily, poukaz vůči žalobci jako asignatáři přijala. Tím vzala na sebe závazek, by žalobci dle obsahu poukazu zaplatila (§ 1402 obč. zák. v doslovu § 178 III. dílčí novely). Jest ovšem pravdou, že poukaz zněl na výplatu korun a nikoli na výplatu Kč, jichž v době poukazu ještě nebylo. Ježto však přijetí poukazu se strany žalované firmy stalo se na území čsl. státu, její závazek z poukazu tudíž zde před okolkováním vznikl a byl v korunové měně splatným, jest pro splnění tohoto závazku rozhodným předpis § 8 min. nařízení ze dne 25. února 1919 čís. 86 sb. z. a n., jehož též a to vším právem bylo předchozími stolicemi použito. Ježto tudíž předmět poukázaného plnění byl, pokud jde o závazek žalované firmy, napotomním zákonným předpisem zvlášť upraven, nezáleží na tom, jakým způsobem jevil by se po odkolkování bankovek přímý závazek asignantky k asignatáři, a rovněž lhostejným jest právní poměr mezi asignantkou a asignátkou (§ 1402 obč. zák. v doslovu III. dílčí novely). Nebylo proto též třeba, by v onom směru konala se nějaká zvláštní šetření.

Čís. 380.

Ustanovení §§ 98 a 103 hor. zák. týkají se pouze odškodného za užívání pozemků a nikoliv náhrady škody, způsobené dolováním. Náhrady této škody lze se domáhati teprve tehda a potud, když a pokud již skutečně vzešla.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1920, Rv I 610/19.)

Vyvlastňovacím nálezem ze dne 7. června 1916 bylo uznáno pražské arcibiskupství povinným, by přenechalo těžařské společnosti několik pozemků na dobu 10 let do užívání k účelům dolovacím. Náhrada za užívání pozemků těch stanovena na 8.610 K 70 h. Na pozemcích jest 644 ovocných stromů, jež byly oceněny znalcem na 4509 K, a na základě posudku toho přiřknuto bylo vlastníku 25 proc. této ceny, tudíž 1127 K 25 h. Vlastník uplatňuje však žalobou, že skutečná cena oněch 644 ovocných stromů činí 11.528 K 90 h, že přiměřené odškodné musí býti čítáno v plné ceně stromů a domáhá se tudíž doplatku 10.401 K 65 h. Soud první stolice žalobu tu pro tentokráte zamítl. Důvody: Žalobkyně opírá svůj nárok o §§ 98 a 103 patentu ze dne 23. května 1854, čís. 146 ř. z. Podle cit. patentu je žalobkyně oprávněna žádati od žalované strany přiměřené odškodné za přenechání k použití (§ 103 hor. zák.): toto odškodnění však není totožným s náhradou škod dolování, které dolování působí žalobkyni na jejím majetku. Za posléze jmenovanou škodu musí žalovaná strana žalobkyni odškodniti dle §§ 1323, 1324 obč. zák., ale určení výše odškodného předpokládá, že škoda skutečně nastala a to v určité výši, kteréžto obě skutečnosti musí býti prokázány. Žalobkyně, tvrdíc, že ovocné stromy mají cenu 11.528 K 90 h, žádá jich plné zaplacení po srážce 1127 K 25 h, již zaplacených, jako odškodné proto, že prý veškeré stromy úplně odemrou. Žalobkyně netvrdí, že stromy již dnes jsou dolováním poškozeny. Uplatňuje tedy nárok na odškodné předčasně, netvrdíc, že by toho času byla nějaká škoda již nastala; nutno proto vyčkati, zda vůbec a v jakém rozsahu škoda nastane. Není pochyby, že nemá se dostati žalobkyni cit. zákonnými předpisy žádného prospěchu ani obohacení; žalobkyni by se však takového bezdůvodného obohacení dostalo, kdyby po uplynutí 10 let užívání pozemků stromy poškozeny nebyly. Pak měla by žalobkyně mimo zplna zaplacenou cenu ovocných stromů, která by se v 10 letech rozmnožila o úroky, ještě hodnotu týchž stromů in natura. Plná cena ovocných stromů, jak ji žalobkyně požaduje, není odškodněním za jejich užívání, ani náhradou za to, že jsou odejmuty hospodářskému užívání po 10 let, nýbrž nárokem na odškodnění za škodu skutečně nastalou, kterou lze zjistiti teprve, až by nastala. Odvolací soud potvrdil rozsudek první stolice. Důvody: Vývody odvolatelů, jimiž uplatňují odvolací důvod nesprávného posouzení věci po stránce právní vrcholí v tom, že soud první stolice nesprávně vykládá ustanovení §§ 98 a 103 hor. zák. a v důsledku toho, že jich nesprávně používá k odůvodnění svého rozsudku. Žalobce dovozuje, že žaloba není nikterak předčasnou. Dle ustanovení § 103 hor. zák. nutno v rozhodnutí o přenechání pozemků k účelům horním ihned prozatímně určití způsob a výši náhrady; z toho prý je patrné, že vlastník pozemků, na nichž jiný podnikatel doluje, je oprávněn žádati